

SAYIŞTAY DENETİMİNDEN SONUÇ ALINMASI : EKONOMİK BOYUT (*)

Prof. Dr. Ömer Faruk BATIREL

Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari

Bilimler Fakültesi Dekanı

GİRİŞ

Çağımızda kamu kesimi hizmet programlarına yönelik talepler oldukça yoğunluk kazanmıştır. Bu talep karşısında hizmet arzının hacim ve bileşim (çeşitlilik) itibariyle giderek gelişmesi gerekmektedir. Halbuki başta vergi olmak üzere kamusal kaynaklar oldukça sınırlıdır. Özel kesimden vergi almak güçleşmekte, kamu borçlanmasının faiz yükü artmakta, kamu kesiminin girdilerinin maliyeti yükselmektedir. Türkiye'de olduğu gibi iç ve dış kaynaklar zorlanmaktadır.

Bu tablo karşısında güç toplanan kaynaklarla çalışan kamu kesiminin işlemlerinden ötürü *hesapsal şeffaflık ve sorumluluk* özelliğinin çağdaşlaşması kamuoyunun temel arzusu haline gelmektedir. Kamu harcamalarında israf, savunmaya çok pay ayrıldığı, çoğunluğun azınlığı mali bakımdan ezdiği haykırışlarının ardında kamu yöneticilerinin kullandıkları fonları ekonomik, etkin ve etken kullanmaları gerektiği gerekçesi yatmaktadır. Bir hesap sorumluluğu dönemine girmiş bulunmaktayız. Amaç "az para ile daha iyi yönetmektir" Bürokrasinin geleneksel yaklaşımından arınıp, çağdaş yenilikçi bir yönetim anlayışına kavuşması gerekmektedir. Kısacası devletin parasının değeri ve hakkı verilmelidir.

Bu çalışmada kamu kesiminde etkinlik ve etkenlik denetiminden sonuç alınması için gerekli temeller ve tekniklerden söz edilecek ve bu tür bir ekonomik denetimin işlerliği irdelenecektir. Ancak öncelikle kavramlar üzerinde anlaşmak ve tartışma zeminini açıklığa kavuşturmak gerekir (**).

I. İKTİSADİLİK ETKİNLİK ve ETKENLİK : KAVRAMLAR ve ÖLÇÜLER

A. Kavramlar

Kamu kesimi yönetici ve çalışanların eylemlerinden ve işlemlerinden sorumlu olmasının açıklık ilkesi gereği olduğunu belirtmiştir. Bu sorumluluk demokrat siyasi sistemin işleyişinin ayrılmaz bir parçasıdır. Politikaların hazırlanıp uygulamasından sorumlu olanlar, seçmenlere faaliyetlerinin hesabını vermek zorundadır. kamusal çıkarı azamileştirmek için verilen para ekonomik olarak denetlenmelidir, paranın hakkı verilmelidir.

(*)Konusmacının, 1.6.1992 tarihinde Ankara da düzenlenen "Sayıştay Denetiminden Sonuç Alınması" konulu Panel de yaptığı konuşmanın metnidir.

(**) Bu konudaki açıklamalarımız ayrı dipnot verilmedikçe Butt, Henry, Palmer Bob; Value for Money in the Public Sector The Decision-Maker's Guide, Basil Blackwell 1986 adlı yayına dayandırılacaktır.

Bilinen tanımları kısaca yeniden yapıyoruz. Tutumluluk (economy) bir iktisadi işlemde kaynakların en düşük maliyetle uygun kalite (kalibre) ve miktarda kullanılmasıdır. Dolayısıyla aşırı personel istihdamı ya da yüksek fiyatla alınan girdilerde iktisadilikten söz edilemez. Etkinlik iktisadiliğin daha geniş tanımını içermektedir. Bir kamusal faaliyete ayrılan kaynaklarla maksimum hizmet çıktısına ulaşılması, ya da belli düzeyde bir hizmet üretimi için kaynakların en alt düzeyde kullanılmasıdır. Buna verimlilik de denilmektedir. Etkenlik (effectiveness) ise belli bir kamusal faaliyet sonucu istenen amaçlara ulaşma derecesini ifade eder. Etkinlik olarak da adlandırılmaktadır. *Etkenlik olmadıkça bir başka deyimle kamu idaresine amaçlarına mümkün olduğunca çok ulaşmadıkça iktisadiliğin de, etkinliğini de kıymeti olmayacaktır.* Bu kavramların ilişkisini örneklerle açıklayalım.

Sözgelimi, bir aşılama programında sağlık personeli son derece etkin davranarak öğrencileri eldeki aşı ve teçhizatla yüksek bir düzeyde aşılayabilirler. Ne var ki bu aşılama rağmen aşılanmanın amacı olan hastalık yüzdesinde bir düşme görülmeyebilir ve program etken olmayabilir. Bir başka örnek olarak gerice yörelere sanayi yatırımların devletçe özendirilmesi için sağlanan teşvikler verilebilir. Sonuçta sanayi o bölgelere de gidebilir. Bu durumda program etkindir. Ancak amaç bu deplasman sonucu büyüme hızı artışı ve işsizliğin azaltılması idiyse ve bu da gerçekleşmemişse, program etken olmayacaktır. Dolayısıyla, tutumluluk-etkinlik ölçüleri kaynakların ne kadar iyi kullanıldığıнын, etkenlik ölçüleri de programla öngörülen amaca ne kadar başarıyla ulaşıldığıнын göstergeleridir. Bunlar çatışabilir. Bu irdelemeyi yapmak için de, kamu hizmet alanlarını duyarlı olan ve olmayan olmak üzere ikiye ayırmak gerekir. Duyarlı olmayan konulara örnek olarak kamuya açık park ve bahçeleri verebiliriz. Burada etkinlik, bu iş için ayrılan kaynakları, halka teknik olarak en iyi bahçe süsleme, eğlence ve oyun alanı sunacak şekilde kullanılmaktadır. Ancak, bu sunumun halkın beğenisini kazandığını ve böylece kamu hizmetinden beklenen faydayı sağlayıp sağlamadığını belirlemek ise hizmeti sunan yöneticinin takdirine maruz bir olaydır. Halbuki sağlık gibi duyarlı (sensitive) alanda acil servis (ya da itfaiye) hizmetinde etkenlik esastır. Etkin olmak bu servislerde görev yapan sağlık personeli ve teçhizatı boş ve aylâk tutmayarak hizmeti asgari maliyetle sunmayı gerektirir. Ne varki, insan hayatının değeri, etkin davranmayarak bu servisleri her zaman emre hazır tutmayı böylece hizmetin amacına ulaşmayı ön planda tutar.

Etkinlik ve etkenlik konusunda hizmeti amaçlayan politikacılar, hizmeti sunan kamu yöneticileri ve halkın beklentileri arasındaki ilişkide önem taşır. Politikacılar, bir sonraki seçimde kendilerini yeniden seçtiren konulara ağırlık verirken, bürokratlar kendilerine uzun dönemli başarı sağlayacak hizmetleri öne almak isterler. Halkın ise hastaneler, okul, elektrik fiyatı ve savunma gibi aralarında mevzubahis (topical) hizmetlerle ilgili beklentileri vardır.

Bu ilişkileri gözetmesi gereken politikacılar kendilerine oy verenlerin beklentileri ile ulusal öncelikler arasında bir değişim oranı tutturmak zorundadır. Politikacının siyasi taraflılığının ekonomik önceliklerine egemen olacağını beklemek hiç de yanlış olmayacaktır. Churchill'in dediği gibi "Demokrasi, diğer sistemler hariç, en kötü yönetim şeklidir". Ancak bu siyasal çıkarların baskı gruplarının yardımları ile ulusal önceliklerle dengelenmesi zaruridir.

Bütçenin ekonomik denetiminden sonuç alınması için üzerinde anlaşılması gereken kavramlarını belirledikten sonra sağlıklı bir denetimin ön koşullarını açıklıyoruz.

B. Ön Koşullar

Kavramlarla tutarlılık sağlanması için şu unsurların açık ve seçik hale getirilmesi gerekmektedir.

- 1) Kamu hizmet programlarının (KHP) amaçları tanımlanmalıdır.
- 2) KHP'nin etkilerinin nicelik ve nitelik yönünden ölçülmesine ve öncelik sırasına sokulmasına imkân verecek kapsamlı bir bütçe sistemi benimsenmelidir. Bu Türkiye'de olduğu gibi plan program ya da sıfır tabanlı bütçe sistemi olabilir.
- 3) KHP'nin kaynak (personel, enerji, malzeme vd.) kullanım maliyetlerini sürekli gözden geçirecek ve gereğinde özel kesimden hizmeti satın alma imkânlarını (contracting-out) araştırarak maliyet tabanlı inceleme süreci geliştirilmelidir.
- 4) Önceden belirlenmiş hedef ya da standartlarına göre geliştirilmiş anahtar performans ölçüleri yoluyla her KHP'nin etkinliği izlenmelidir.
- 5) Güçlü bir yönetim yapısı kurulmalıdır. Bunun içinde her kamu kuruluşunda yönetimle birlikte çalışan bir performans gözden geçirme komisyonu oluşturulmalıdır.

Eütün bu ön koşulların hiçbirinin tek başına anlamlı bir temel oluşturacağı düşünülemez. Maliyet tabanlı inceleme olmadan bütçe sisteminin, amaçlar belirlenmeden, bütçenin ve performans standartlarının işlevini görmesi beklenemez. Dolayısıyla bu koşulların birlikte yerine getirilmesi gerekir.

Kamu hizmet programlarının başarısı nasıl ölçülecektir. Bir başka deyimle ekonomi-etkinlik ve etkinliğin ölçütleri nelerdir?

C. Performans Ölçümü

Özel kesimin başarısının ölçüsü kârlılıktır. Kamu kesiminde ise özellikle sosyal hizmetlerde çıktı ölçümü mümkün olmadığından performansın bilhassa etkinlik açısından ölçümü oldukça zordur. Kaldı ki, özel kesimde müşteri malı beğenmezse almazken kamu hizmetlerinden yararlanmada alternatif de yoktur.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, kamu hizmetlerinin başarısının hangi kriter ve standarda göre ölçüleceği meselesi çözümlenmelidir. Bu çözümü KHP'nın amaçlarını belirleyenler bulunmalıdır. Bu kriterlerden hareket ederek performans göstergeleri (başarı nerede aranacaktır) geliştirilecektir.

Kamu kesimi birimleri için bu göstergeler nelerdir? Bu konuda üç temel hizmet kategorisini örnek olarak veriyoruz. (Hinrichs Harley, Taylor Graeme Program Budgeting and Benefit and Benefit Cost Analysis Good-year, 1969, ss. 114-118). İç güvenlik, sağlık ve eğitim. İç güvenliğin amacı, suç işleme oranı düşürmek ve suçlu davranışlardan bireyleri koruyacak ortamı oluşturmaktır. Bunun için geliştirilecek göstergeler, suç önleme konusundaki hizmetler için ölçüt olarak hizmet edebilir. Söz gelimi cürüm ve kabahatlerin yıllık sayısı, 1000 kişilik nüfus başına yılda işlenen çeşitli suç oranları, kişiye ve mala yönelik suçların ağırlıklı olarak geliştirilmiş suç oranı endeksi, yıllık kaybolan ve hasara uğrayan mal değeri, kamuoyu yoklamalarına göre belirlenmiş toplumun güvenlik ve huzur endeksi gibi. Buna mukabil, yakalanarak cezalandırılan suçlu sayısı göstergesi ise iç güvenlik hizmetlerinin suçlar işlendikten sonra değerlendirilmesini sağlar. Mahkum olduktan ya da sadece tutuklandıktan sonra suçsuz bulunanların sayısı ise, kişisel güvenlik ve hakları zedeleyen iç güvenlik hizmetlerinin önlenmesinin göstergeleridir. Hatta suç sonrası göstergelerin amaçla değil araçla bağlantılı göstergeler olduğu bu bakımdan da hizmet performansında kullanılabileceği savunulmaktadır.

Sağlık hizmetinde ise amaç, toplum üyelerinin fizik ve ruh sağlığının korunması ve hastalık ve sakatlıkların sayısını, süresini ve ağırlığını azaltmaktır. Bu amaca ulaşmanın performans göstergeleri ise şunlardır. Hastalık yüzdesi ve yaygınlığı, temel ölüm sebepleri ve nüfus başına sınıflandırılmış yıllık ölüm oranları, yaş grupları itibariyle yaşam beklentisi, kişi başına yıllık yatakta veya bakım altında geçirilen gün sayısı, yıllık hastalık sebebiyle kişi başına kaybolan ortalama iş günü ya da eğitim günü sayısı (öğrencilerde) tedavi edilen hasta sayısı ve yüzdesi, sağlık hizmetine ihtiyaç duyan ancak muhtaç durumda olanların yüzdesi. Bu göstergeler başlıca sağlığı koruma ve tedavi hizmetlerinin başarı ölçüleridir. Günümüzde sık kullanılan doktor başına hasta sayısı, hastane yatak kapasitesi, hastane ve sağlık teçhizatını kullanma yüzdesi de bu göstergelere eklenebilir. Ancak bunlar, hizmetin etkenliğini ölçme konusunda yararlı değildir.

Eğitim için de aynı şeyler söylenebilir. Eğitimin amacı bireylerin entellektüel ve sosyal gelişimi için gerekli fırsatlarını sağlamaktır. Bireylere eğitim sonucu üretkenliğin yanısıra topluma sosyal uyum, sorumlu yurttaşlık nitelikleri kazandırılacaktır. Bunun ölçüleri, çeşitli eğitim kurumlarından başarıyla mezun olan bireylerin yıllık sayı ve yüzdesi, başarısız olup eğitimi bırakanların yüzdesi, yaş grupları itibariyle eğitim kurumlarına kaydolmuş öğrenci sayısı. Bu üç gösterge şekli (formel) eğitim düzeyi ölçüleridir. Farklı eğitim kurumlarında ve farklı yaş gruplarında çeşitli ulusal ve ulus-

lararası yarışma ve başarı testlerindeki başarı yüzdeleri (OSYM gibi) ile lisans ve lisansüstü öğrenime devam eden öğrenci yüzdesi eğitimin kalitesi konusunda fikir veren göstergelerdir. Eğitimin kalitesini ölçmek için daha dolaylı olarak, öğrenci başına yıllık ödenek, mesleğinde çalışan profesyonel sayısı/öğrenci rasyosu, öğretmenlerin, doktorların aylık düzeyi ölçü olarak alınabilir.

Buradan nereye geliyoruz, ekonomi-etkinlik ve etkenlik ölçümlerinde ölçüler büyük önem taşımaktadır. *Bu ölçülerin kamu yönetim ve denetim örgütlerinde ortak yerleşik kavramlar haline gelmesi ve sorumluluk odakları olması zorunludur.* Ancak bundan sonra performans ölçüm sistemleri geliştirilebilir.

D. Ölçüm Sistemleri

Performans ölçüm sistemi için üç aşamalı bir süreç oluşturulması gerekmektedir.

Girdi aşaması Süreç aşaması Çıktı aşaması

Girdi aşamasında ilgili ve doğru bilgiler sağlanacak; süreç aşamasında bu data mantıki ve yararlı bir şekilde düzenlenecek, çıktı aşamasında ise ölçüm raporu hazırlanacaktır. Bu konudaki rapor örnekleri aşağıya çıkarılmıştır (Bkz. Butt, Palmer; 1986, ss. 55-61). Seçilen iki örnek, Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü hizmetleri ile Üniversitelerde mesleki eğitim hizmetidir.

Performans Ölçüm Raporu I

Dairesi Gelirler Genel Müdürlüğü Hizmet Programı : Kamu Gelirlerinin toplanması Tarih

Hizmet Programının Amacı :Başta vergi olmak üzere kamu gelirlerini vadesinde ekonomik olarak tahsil etmek

<u>Performans Göstergeleri</u>	<u>Bu yıl (%)</u>	<u>Hedef</u>	<u>Geçen Yıl</u>
--------------------------------	-------------------	--------------	------------------

A. Etkenlik

1. Tahsilat/Tahakkuk
2. Bakaya
sayı olarak
yüzde olarak

B. Etkinlik ve Tutumluluk

3. İşyükü; gelir idaresi personeli başına tahsilat miktarı

4. Vergi yönetim maliyeti

Bu raporun hazırlanması için gerekli datanın ve hedeflere ulaşım ulaşılmadığının tayininin oldukça basit olduğu açıkça görülmektedir.

Mesleki eğitimde ise raporun biraz daha ayrıntılı hazırlanması gerekecektir.

Performans Ölçüm Raporu II

Dairesi : Üniversite

Faaliyet : Mesleki Eğitim Dönem :

(Kategorilere ayrılabilir)

Hizmet Programının Amacı :

Ara elemanı olarak iş bulabilmesini temin amacıyla, lise mezunlarını iki yıllık eğitime tabi tutmak.

Göstergeler

Bu yıl (%)

Hedef

Geçen Yıl

Sayı %

Sayı %

Sayı %

A. Etkinlik

1. Eğitim bitiren öğrenci sayısı ve başlayanlara göre yüzdesi

2. İş bulan mezun sayısı
Bu yıl Geçen yıl
İş bulmak için geçen ortalama süre

3. İş Tatmini

İş bulan mezun öğrenciler

4. Tahsili tamamlamadan ayrılan öğrenci sayı ve yüzdesi

B. Etkinlik ve Tutumluluk

5. Eğitimde Okutulan Ders Sayısı
6. Öğrenci/öğretim elemanı rasyosu
7. Ortalama sınıf öğrenci sayısı
8. Maliyetler (öğretim ve diğer)

	<u>Bu yıl (%)</u>	<u>Hedef</u>	<u>Geçen Yıl</u>
	Sayı %	Sayı %	Sayı %
Öğrenci başına			
Ders başına			

Raporlardan anlaşılacağı gibi, performans ölçümünde esas etkenlik ya da yerindeliktir. Kamu kuruluşunun amacına ulaşp ulaşmadığını tevdi edilen fonksiyonları yerine getirip getirmediğini, kaynaklarını savurgan biçimde kullanıp kullanılmadığını tesbittir. Varsayalım ki, böyle bir tesbit yapıldı ve etkinsizliğin, personel kadrolarının aşırı şişkinliğinden kaynaklandığı belirlendi. Sosyal ve politik bakımdan personel çıkarımı terviç edilemeyeceğine hatta bazı ülkelerde bu yasal olarak mümkün olmadığına göre ne yapılabilir. *Yapılacak şey, bu fazla personelle kamu hizmetini çeşitlendirmek ve genişletmektir.* Mevcut hizmete personel yığarak etkinsizliğe yol açacak yerde kamuya yararlı olmak kaydıyla yeni hizmet alanları açmak ve kamu kaynaklarını daha üretken biçimde kullanmaktır. Şimdi bu konuyu biraz daha açıyor ve performans gelişimi için sürekli gözlem ve tetkiklerin türlerinden söz etmek istiyoruz.

II. PERFORMANS TETKİKLERİ

Bu sistematik tetkikler ve denetimler, etkinliğin ve etkenliğin artırılması amacıyla yapılır. Bu amaçla, her kamu kuruluşunun kamu hizmet programlarının dönemler itibarıyla incelemesi ve ekonomi-etkinliği ölçmek için maliyet tabanlı tetkikler, politik amaçlarına ulaşmada yönetimin başarısını ölçmek için ise program değerlemesi yapılması gerekmektedir. Bu tetkikler, hizmet ifasında tasarruf yollarının araştırılabileceği gibi, yönetimin sorumlu olduğu hizmetlerin etkinlik ve etkenliği konusunda denetim olanağını geliştirme gibi uzun dönemli bir amaca yönelik de olabilir.

Bu tetkikleri girdi tabanlı, sistem tabanlı, çıktı tabanlı olmak üzere üçe ayırıyoruz.

Girdi tabanlı tetkikler. Bu tetkikler istatistiki analiz ve karşılaştırmalar ve performans ölçümleri aracılığı ile tutumluluk ve etkinliği değerlendirme amacına yöneliktir. Dolayısıyla kamu hizmet programlarının çıktısı ile karşılaştırmalı olarak yapılan maliyet analizleridir (Toplanan ton başına çöpün maliyeti, belli düzeyde vergi gelirlerinin yönetim maliyeti gibi). Bu tetkiklerin başarısı, uygun ölçütlerin seçilmesine bağlıdır. Bu konuda diğer ülke kurum ve dönemlerle karşılaştırmalar yapılabilir. Bu konu üzerinde fazla durmuyoruz.

Sistem tabanlı tetkikler de girdi tabanlı tetkikler sonucu ortaya çıkan nisbi maliyet yüksekliğinin kaynakları araştırılır. Bunun içinde personel, örgüt yapısı, faaliyet düzey ve usulleri tetkik edilir. Bu tetkikler için kullanılan tetkikler şunlardır. 1. Mevcut defter ve kayıtların incelenmesi 2. Yazılı soru kâğıtları düzenlenmesi 3. Personel, politikacı ve yönetimle yapılan mülâkatlar 4. İşgücü ve birim verimliliğinin ölçülmesi ve karşılaştırılması yoluyla yapılan faaliyet örnekleme (doğrudan gözlemler).

Çıktı tabanlı tetkiklerle amaçlanan ise daha önce de belirtildiği gibi, etkenliktir. Bu konu biraz daha ayrıntılı işlenecektir. Kamu kuruluşlarında hem politika amaçlarının kesin tanımının yapılması hem de politikaların başarısının değerlendirilmesi oldukça güçtür. Bir örnek verilecek olursa (*Bkz. Brown, R.E., Williams, M.C. Gallagher T.P. Auditing Performance in Government, John Wiley and Sons, 1982*). alkolle savaş programının başarısı, tüketimi azaltılan hasta sayısı ile ölçülebilir. Ne varki, bu hizmet programının etkilerini, alkol tüketimini etkileyen diğer sosyal etkenlerden soyutlamak mümkün değildir. Bu ve benzer örneklerden de anlaşılacağı gibi çıktı (bazı programlarda çıktı ile girdiyi ayırmak oldukça güçtür) tetkiklerinde, analizin üst düzeyde yapılması ve yalnızca politikaların sonuçlarının değerlendirilmesi ile sınırlı olması gerekmektedir. Denetçiler raporlarında politikaların uygunluğunu tartışmamalıdır. Söz gelimi, İstanbul'un trafik sorununun çözümünde önerilen ulaşım sistemlerinin (tercihli yol, tramvay, tek yönlü yol gibi), çıktı analizi, genel ulaşım çıktısının (yolcu ve yük trafiği) değerlendirilmesi ve başarısına münhasır olacaktır. Bir çıktı tabanlı tetkikte şu hususlar incelenmelidir.

Kamu kuruluşunun amaçları iyi tanımlanmış mıdır?

Bu amaçlar yönetim ve personele açıkça iletilmiş midir?

Politika amaçlarına ulaşılmasını sağlayan kamu hizmet programlarının etkenliğinin ölçülmesinde ölçütler geliştirilmiş midir?

Performans raporlama sistemleri yeterli midir?

Gerektiğinde sorunları çözücü düzeltici önlemler alınmış mıdır?

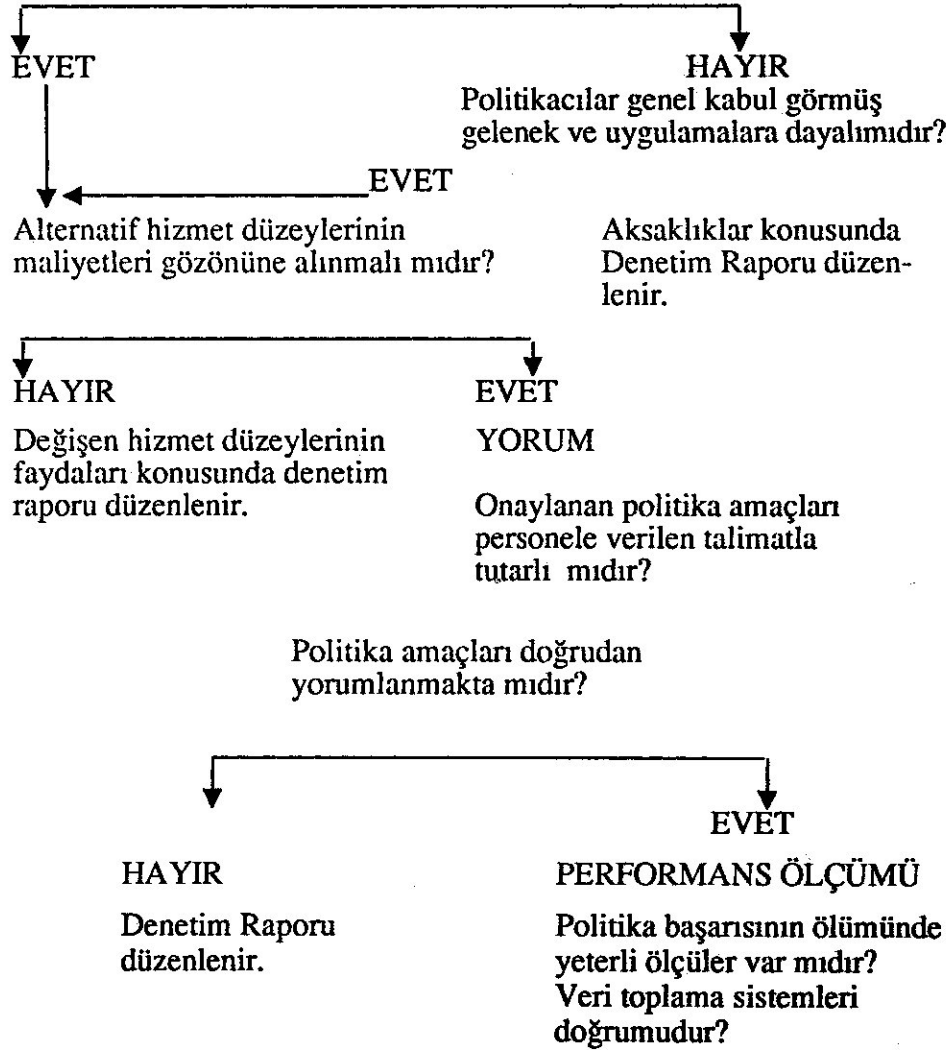
Uygulamada her zaman kuruluşlarda yeterli ölçüm sistemleri geliştirilmediğinden, denetçinin kendi ad hoc testlerini ve ölçümlerini yapması gerekecektir. Etkenlik denetimi ile ilgili önerilen yaklaşım şeması aşağıya çıkarılarak, konuya son verilecektir (Butt, Palmer 1986 s. 83).

Etkenlik Denetim Şeması
Kamu Kuruluşunun Politika Amaçları

Açıkça belirlenmiş midir?

Kararlar yeterli ve doğru dataya dayanarak mı alınmaktadır.

Diğer seçenekler dikkate alınmış mıdır?

Türkiye'de 1050 sayılı Genel Muhasebe Kanununun 22. maddesinde "bütçe ödeneklerinin verimli ve tutumlu olarak, zamanında ve yerinde kullanılmasından, giderin gerçek gereksinim karşılığı olmasından, programlanmış hizmetlerin zamanında yerine getirilmesinden" doğan sorumluluk performans denetiminin konuları olarak sayılmakla birlikte, ekonomi-etkinlikle sınırlı olup, amaca uygun çıktıların maksimum düzeyde gerçekleşmesi anlamında etkenlik kavramının mevcut olmadığı ileri sürülebilir. Bu denetim konularının "işlem bazında sorumluluk tesbitine yönelik olduğu" Sayıştay'ca ancak yargı kararı ile böyle bir tesbit yapılabileceği, halbuki performans denetiminde esas olanın sonuçları bir yargı kararına bağlamaksızın parlamentoya raporlar halinde sunmak olduğu haklı olarak ileri sürülmektedir (Bkz., *Özer Hüseyin, Alptürk Gül, Özdemir Ahmet; Performans Denetimi* s.52).

SONUÇLAR

Türkiye'de Sayıştay'ca yapılan ekonomik denetimden sonuç alınabilmesi için, öncelikle performans denetiminin kapsamı ve unsurları konusunda fikir birliğine varmak ve etkenliğin diğer ekonomi-etkinlik (tutumluluk-verimlilik) kavramlarının üstünde olduğunu kabullenmek gerekmektedir. Türkiye'de etkenliğin (etkinlik) ekonomik denetim alanı içinde yer almadığı kanısındayız.

İkinci olarak performans denetiminin ön koşulları olan amaç tanımlanması, sıfır tabanlı ya da plan program bütçe sisteminin bütün öğeleri ile işlenmesi, maliyet tutarlı çıktı tabanlı tetkiklerin yapılması, örgüt yapısının yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Üçüncü olarak, Türkiye'de bütün kamu kesimi birimleri için performans ölçüm sistemlerinin bir çalışmayla somut olarak geliştirilmesi ve performans raporu formatları hazırlanmalıdır.

Son olarak girdi ve çıktı tabanlı tetkiklerin bir etkenlik Denetim Şemasına alınarak Sayıştay'ın Uygunluk Bildirimi kapsamı içinde yer alması bir yasal zorunluluk olmalıdır.